

Hétfői Friss Újság

Független politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap

Felöltők, esőköpnyegegek Neumann féle Gyermek kabátok, Női kabát újdonságok legolcsóbban beszerezhetők

Fischer & Co.

készruha áruházban
P. Bratianu (v. Deák-tér) 21 sz.

Irni kell róla,

mert rettentően furcsa egy esztendő ez az idej. Az idén még a szenzációk is sulyosabbak és félelmesebbek. Mintha elérkezett volna az idő, hogy eddig lappangó szörnyűségek kibujjanak a napvilágra és rémiszték az embereket. A dzsungel mélyéből ösvilági szörnyek, a tengerből ismeretlen rémek másznak elő és óriási mérges szárlábú találnak Ausztrália tüköbözőjében és megint felbukant a repülőkiigyó, melynek marása gyógyíthatatlan. A megkerült fantázia borzalmas és ocsmány képeket termel. Az Amazon őserdejében fehérbőrű és szőkehajú emberevőket hallucinál a mindenféle rosszal megvert fehér ember. Szumatra rejtelmes bozótaiban a rokari rádza olyan állatot kap puskavégre, mely vésszen hasonlít az emberhez. A föld kezd benépesülni elmúlt csodákkal, mint ha egymásután szabadulnának fel a tudatlan sötétből olyan ősi tulajdonságok, amiket a kultúra rég a lélek legrejtekeibe szorított vissza. A mesébe száműzött embertelen erők és legyőzött állatiságok bukkanak napfényre. A fejlődés vissza felé gördül. A természet utánozza az embert, mert az ember formáiban mutatja magát az embernek. A levegőből mérgező kódereszkedik, a tudomány tömeggyilkolásra szervezi a természet erőit, a kultúra elvei tojt gázokká bomlanak fel. A társadalom polgárháborúra készül, a politika kézigránatokkal és rohamcsapatokkal dönti el vitáit, az üzlet vissza alakul ci-

nikus rablással és az együttélés céljait a hatalom nyers értelme homályosítja el. A szociális eszmék szent jeleit fertelmes kalózság lobogóira írták fel a civilizáció martalócai. A kultúvesztett civilizáció a golem, mely az ember ellen fordul. Az ember a maga képét látja bele a természetbe és iszonyodva

szemléli poklossága fekélyeit. A civilizáció megemészttette önmagát. Beteljesedett az ítélet, amelyet az egyre szörnyűbb valóság jelez. Az emberiségnek vissza kell térni a tisztultabb kultúrához, ami még megváltás lehet. Ha nem, úgy eljön a végítélet napja, ahogy ez meg vágyon írva könyörtelenül!

Ha magunkon nem segítünk, hogyan segítsen az Isten?...

— mondja egy szatmári kereskedő. —

(Szatmár, szept. 24.) A nap lenyugvóban van, a szatmári sétatér kezd élénkülni. Katonazene, sétáló jókedvű ifjúság. Mellettem, a szomszéd széken Szatmár kereskedelmi életének egyik kimagasló egyénisége ül. Ő is az eleven, pezsdülő forgalmat nézi, de tekintete néha túlnez az emberek fölött s a láthatárszélén gyülemlő felhőkbe merül. Halkan beszélgetünk, először mindenről, de azután átterünk a kereskedelem bajaira. A kitűnő kereskedő érdekes dolgokat mond, rapszódikusán, de annál kifejezőbben.

— Ma-holnap külkereskedelmi mérlegünk is passzív és ez nagy baj. Több lejt viszünk külföldre, mint amennyi valutát behozunk az országba. Egy pénztudós barátom azt mondja, hogy fokozni kell az exportot, azonban én nem tudom ebben a száz százalékos igazságot felismerni. Ha ön havonként öte-ezer lejt kap a munkájáért, ez az ön exportja. Ezzel szemben vásárol hatezer lejtért mindenfélét, ez az importja. Tehát külkereskedelmi mérlege ezer lejjel passzív. Segíthet magán, ha többet dolgozik és így több bért inkasszál be, ha ugyan akad, aki munkatöbbletét megveszi. De az export fokozásához kétféle kell, ön, aki fokoz és egy másik, aki exportját megveszi. A mai körülmények között ez nagyon

bajos. Akkor rátérhet arra, amit én ajánlok. Kevesebbet vásárol, vagyis csökkenti az importot. Anglia is az importot akarja csökkenteni, mert az, hogy vámmal megdrágítja, egyértelmű a csökkentéssel. A polgár drágábban fizeti a külföldi árut, tehát kevesebbet vesz, de az ártöbblet se megy külföldre, hanem az államé marad vámként. Mi azonban nem tehetjük ezt, mert már ugys elég magasak a vámok, tehát veszélyes volna még emelni azokat. Még kevésbé tehetik ezt az egyes városok, amelyek nem zárkozhatnak el külön vámterületként, pedig polgárainak nagy része »külföldön« vásárol. Az állam és a város nem tehet semmit, de megteheti a társadalom, amelynek senkisémet parancsol. Ki kényszeríti — mondjuk — a barátom tisztos felelősségét arra, hogy berlini kenőccsel szabályozza ajka virulását és Coty parfümmel búbájosítsa testének természetes kipárolgásait, holott ugyanezt hazai vegyszerekkel is megteheti. Ohó, mondja erre felháborodottan még a kényszerregezéses kereskedő neje is, hogy én ne Cotyval büvöljem az urakat? És hogy ne Pesten vegyem a ruháimat és a szőrméimet?... Hova gondol?... De asszonyom, miből éljenek meg akkor a mi kereskedőink?... Talán én tartam el őket — hangzott a vá-

Vajjon

Vug Vasilye és a többi Vasilyék, hogyan tud-

tak havi 4500 lejes fizetésből több házat venni és nagy vagyont szerezni?

Vajjon: ezt az előbbi rejtvényt miért nem fejtik meg az arra illetékes hatóságok?...

Vajjon: Farkas Dezső volt szatmári kereskedő a »kelengyét« ott-hagyta Nagyváradon?...

Vajjon: hogy tűrhettek a hatóságok a város kellős közepében nagy zajjal járó üzemetek?...

Vajjon: kicserélték már a Szamoshid gyalogjáróján az emberek testi épségét veszélyeztető korhadt talpfákat?...

lasz — ne is beszéljen róla!.. Hiába, a mi társadalmunkat senki rá nem kaptja arra, hogy az egyéni élet apró jelenségeit a közös érdek tavlatába állítsa. A nyárspolgári hölgy sohasem mond le a Coty puderről és a pesti ruháról, mert itt a balkán határán látják a nyugati civilizáció tetszetős külsőségeit, de nem elég műveltek ahhoz, hogy ezek közül kitudják válogatni azt, ami valóságos szükséglete a művelt életnek és kiselejtezhethetnek azt, ami a démonok és az éjszakai bárlegények cifra-sága. Ezek a siberiek és a kurtizánok ragyogásában érzik a műveltség jeleit. Pedig a kultúrának ehhez semmi köze. Önagsága ezután is csak arra lesz büszke, hogy ő olyan kultúrlény, aki nem képes valódi Coty nélkül egzisztálni. Van itt Szatmáron is pedig sok — ugynevezett társadalmi egyesület, csak éppen olyan nincs,

mely a társadalmat az állam és a város segítségére szervezné, olyan munkát elvégzésére, amelyeket ezek nem végezhetnek el.

Kultúra kellene, mely az embereket helyes irányba nevelné. Ha magunkon nem segítünk, hogyan segítsen az Isten?...

Informátorunk csendes rezignációval befejezte mondanivalóit és meleg kézzorítással vett búcsút:

— Jó éjszakát. Ki tudja, mikor virrad fel a jobb jövő hajnala Szatmár kereskedőire és egész társadalmára.

Ros Hasanah!

(Er. tud.) A zsidó időszámítás az 5692 esztendő végét hirdeti és köszönti az 5693-ikat. A lezárult esztendő utolsókat csapfáradt, nehéz szárnyával. Az új esztendő friss, erőteljes szárnyalással zug felénk...

Ros Hasanah!... Egy új esztendő küszöbe. Mi ránézünk. Kérdezzük és verjük a mellünket: Osamnu!... Vétkezünk!... És jönnek Kipur-napjának sorsdöntő órái és a „bűnbánat-hegy“ csucsáról a vezeklés siró szimfóniája zug fel a templomokból az Egekhez. A zsidók ilyenkor visszanéznek a letűnt esztendőbe. Mit hozott nekik és mit várhatnak az új évtől, a-

LUNA

viz üdit !...

mely új, ismeretlen jövő útját nyitja meg előttük? A hívők úgy vonulnak fel ezekben a napokban a templomok csarnokába, mint a gyermekek az évvégi vizsgára. Ezekben a napokban — így tartja a zsidónéplelek — az egész zsidóság, egyénileg és kollektíve: vizgázik. Súlyos évvégi vizsgát tesz. Mert ekkor dül el, hogy: „ki fog élni és ki fog meghalni, ki fog felemelkedni és ki fog mélységbe zuhanni.“

Ezek a napok azonban nemcsak az emberek, a zsidó egyének és a zsidó nép súlyos, sorsdöntő évvégi vizsgája, hanem a letűnt esztendő is — vizgázik. Számot ad, hogy mit ígért és mit hozott számukra. A szatmári zsidók, ha vizsgára idézik az 5692-ik esztendőt, — bizony nem fognak sokat gondolkodni, mérlegelni, médiákat csinálni. Ez az esztendő sok-sok fájdalmat, sok-sok keserűséget jelentett

Szatmár zsidó népének. Ezt az esztendőt menthetetlenül elbuktatja a népitétel. De nemcsak a szatmáriak. Mindenütt, ahol a sófár hangjával hívódnak ma az emberek, keserű fájdalom, zokogó zsolozsma tör fel egy üldözött, hajszolt nép fiainak lelkéből. Szomorú esztendeje volt 5692 az egész világ zsidósága számára. A világgazdasági krízis egyetlen népréteget és csoportot sem sujtott oly keményen és oly bénítólag, mint a zsidóságot. Minden nép, minden társadalmi réteg ádáz, keserves küzdelmeit jelzik a lezajlott napok, hetek és hónapok. De a zsidó nép válságos helyzetét és a létért való küzdelmét százszorosan súlyosbítja egészségtelen és abnormális gazdasági rétegződése, amelyhez hasonló nem produkált még egy nép.

LUNA

viz jóétvágyat csinál !...

egy társadalmi csoport sem. Szomorú, keserű napokat élt át Izráel népe az 5692-ik esztendőben. De a zsidó nép világhelyzetében is külön helyet foglal el: Románia zsidósága, a maga leírhatatlan nyomorával, kilátástalan gazdasági helyzetével. És vajjon: hol törnek fel ezekben a napokban oly erővel, oly nagy fájdalommal a bűnbánás könyörgései, mint Románia sok-sok imaházában?

Boldog új esztendő kívánunk egymásnak az emberek. Miként minden esztendőben Tisri hónap első napjaiban. Tavaly is így volt. Tavaly előtt is...

A mi újévi üdvözlötünk ez: Boldogabb, jobb esztendőt kívánunk Románia zsidó népének!...

„Urilányok“ Holländerné müntézetében

— Falusi kislány utja a zsellérháztól a masszörszalonig —

(A „Hétfői Friss Ujság“ bucaresti munkatársától.) A „Hétfői Friss Ujság“ már több ízben felhívta a közfigyelmet a főváros forgatagában züllésnek kitett magyar leányok megmentése érdekében s az alábbi riport is amellett szól, hogy illetékes köröknek végre mégis csak meg kell mozdulniuk a cél érdekében. Ez a riport is igazolja, hogy végre meg kell alakítani a Patronage intézményt, amely praeventive megakadályozná a főváros fertőibe került magyarleányok teljes elzüllesztését. Ám lássuk mit ír ezekről a förtelmes állapotok-

ról bucaresti munkatársunk: Egyes bucaresti lapokban több olyan apróhirdetés jelenik meg, melyek manikűr, pedikűr és főleg masszírozó szalonokat ajánlanak az olvasók figyelmébe.

„Urilányok masszíroznak. Str. Saguna 52, II. em. 11 sz.“

„Üdítő masszázst nyújt kimonodott urilány Bulv. Ferdinand 31, I. 2. Lépcsőházi külön bejárat.“

„Magános urileány saját lakásán masszíroz férfiakat.“

Nagyon is egyértelműen fogalmazott hirdetések nyomán elindultam a Str. Saguna 52-es számú házba, ahol a II. emelet egyik lakásában két urileány reklámozta masszírozó képességeit. A lakók névtáblája szerint a szobában forgó lakás, a-

hol a két fiatal leány masszázst nyújt, özvegy Holländerné tulajdona. Lépcsőházi bejárata van a lakásnak. Az ajtón két pléhdarabon tintával irt két női név. Becsöngettem. Néhány pillanat múlva diszkrétén kinyitott kisé az ajtó s egy 30 év körüli nő bubifrizúrással szőke fejé bukkant elő. Csak a fejét dugta ki az ajtórésen. A haja kőcsozsan lengett, mintha most kelt volna fel. Az „urileányon“ mindössze egy — kombiné volt. Végigmustrált. — Mi tetszik?

— A birdetésre jöttem, — feleltem — masszírozóztatóm magam. Mosolygóra vált az arca.

— Igazán kedves magától — csicseregte s most már jobban kinyitotta az ajtót. — Jaj de sajnálom, hogy meg kell várakoztatnom, jöjjön egy negyedóra múlva, mert most van benn valaki. Megdöbbenve távoztam. Nem tudtam megérteni, miért kell a masszírozást éppen kombinéban végezni... Kikerestem a második címet s néhány házzal odébb, a 98-as számú ház félelemletének 10-es számú lakásába csengettem be. Izzadt arcú, csapzott, összehajú kövér asszony fogadott. Negyvenöt é-

LUNA

viz természetes gyógyvíz!...

ves lehetett. Nem kérdezett tőlem semmit, csak bevezetett egy szobába, amelynek butorzata egy ágy, lepedővel félig letakart divány és mosdó volt. A mosdó szélén papírszalvéták. — Masszíroztatni szeretnék — szóltam. A kövér asszony felém

Spiritizta járvány Szatmáron.

(Szatmár, szept. 25.) Szellemidézés. Ez ma a legdivatosabb szórakozás Szatmáron. Főleg a nők körében hódít ugyanarra, hogy alig van család, mely valamiképp ne kerülne vanatközösbe a szellemidézőkkel és az elővarázsolts szellemekkel. Napnap után „fedezik fel“ a jobb-nál-jobb médiumokat, akik közül nem egy pénzért produkáltatja magát, természetesen hatalmas összejövetelű társaságokban. Legutóbb egy 18 éves leányka tűnt fel különös képességével. A legmagasabb rendű szellemek jelentkeznek nála, egyetlen hívó szóra. És így egy szeánszon megtörténik, hogy Petőfi versel és Kossuth tart szónoklatokat a leányka közvetítésével. Ez már csak valami? Egy ilyen szeánszon történt, hogy a ház gazdája megkérdezte a jelentkező szellemtől, hogy nem akadhatnának-e valamilyen kincse. A szolgálatacsk szellem azt a kijelentést tette, hogy igen tud egy fazék aranyról, mely a szoba padlója alá van elásva. És aki hisz, az cselekszik is. Felbontották a megjelölt padlót és mélyen beástak a kincs

csillogtatta szemét. Egy kis zavar látszott rajta, valamin gondolkodott. Csak néhány pillanat múlva szólalt meg:

— Igen, lehet kérem...

— Ki fog masszírozni?

Az asszony közelebb lépett hozzám s kezét bizalmasan a karomra helyezte.

— Ha akarja. én. De van itt — mondotta rámkacsintva — két fiatal leány is, azok is kitűnően masszíroznak. Választhat.

Megértően mosolyogtam, mire a masszírozó szalon tulajdonosnője még közlékenyebb lett és elmondotta, hogy „müntézetében“ különféle tarifák vannak. Ha övele kívánom a masszázst végeztetni, háromszáz leit fizetek. Van egy fiatalabb, 30 év körüli hölgy, annak a gyógyító balzsama ötszáz leibe kerül. De a szalon gyöngye, egy tizenhétéves „urileány“, ennek ezer ezer lej jár a fáradozásáért.

— Rendben van kérem, megfizetem az ezer leit.

Az asszony kidöcögött az ajtón, s néhány pillanat múlva egy fiatal, még fejlődésben lévő, tizenhét év körüli leány piruló arcával találtam magam

LUNA

viztől hosszú életű lesz !...

szemközt. Gyámoltalan kis teremts, minden mozdulatán meglátszik, hogy nemrégén él a bucaresti mocsárban. (Folyt. köv.)

Hirdessen a „Hétfői Friss Ujság“-ban.

Nyílt levél a szatmári posta főnökséghez.

Ezuttal a magunk ügye kész-
tet bennünket arra, hogy kér-
jük a posta főnökséget, indítson
sürgősen vizsgálatot abban az i-
rányban, hogy lapunk haladé-
ktalan kikészítése miatt ütkö-
zik akadályokba. Helybeli elő-
fizetőink köréből ugyanis töb-
ben panaszok, hogy lapun-
kat, amely kellő időben van
átadva a postán, igen sok eset-
ben csak kedden kapják meg,
ha egyáltalán megkapják. Az
utóbbi időkben egyezsektől u-
gyanis olyan panaszokat is hal-
lottunk, hogy lapunknak csak
minden második számát kapják
meg. Sőt, Illyés Sándor vasesz-
tergályos, Str. Avram Jancu
No. 1. alatti előfizetőnk pana-
szolja, hogy három hét óta e-
gyáltalán nem kapta meg a la-
pot. A háború utáni 14-ik esz-
tendőben azt hisszük mégis csak
különös, hogy ilyen esetek elő-
fordulhatnak s egy cseppet sem
kétkelünk benne, hogy mind-
ezekről a posta főnökségnek
tudomása volna, mert akkor bi-
zonyára ezek a sajnálatos eset-
ek elő nem fordulhatnának. Ép
azért bizunk benne, hogy kéré-
sünk megfelelő intézkedést fog
eredményezni.

Kiváló tisztelettel :
a „Hétfoi Friss Ujság”
kiadóhivatala.

HIREK

Hiszek...

Hiszek szenvedő, néma dacban,
Hiszek fehér, tusázó harcban,
Amit a lélek vívni fog,
— Hiszek vérpiros kárhozatban.

Hiszek, hiszek a szenvedésben,
— Mint gyermek a dajka mesékben
Amit a lélek tűrni fog
A sápadt jajjok tengerében.

Hiszek, hiszek az irgalomban,
Mikor a szenvedés kilobban,
S a lélek végre megpihen,
— Hiszek irgalmas, szent napokban.

— Egy ütött-kopott portré
félmillió dollárt ér. New-York-
ból jelentik: egy amerikai fes-
tő egy madridi régiségkereske-
dőnél ütött-kopott régi portrét
vett poton áron. Tisztítás köz-
ben lejtött a felső festékréteg és
a piszok eltávolítása után a kép
alsó bal sarkában „Velasq: Ró-
ma 1680” kézjeggy vált látható-
vá. A kép Velasquez egyik rég el-
kallódott remekműve, a római
holland nagykövet életnagysá-
gu arcképe, amelynek értékét
most félmillió dollárra becsülik.

Gyapjuszöveket leg-
jobb bevásárlási forrása
Julia WEISZ Gyula
posztónagyruhám
P. Bratianu 18.

Értem is nem is,

azt a mondást, hogy cél szente-
síti az eszközt, de

nem értem,

hogy a politika párt kérdésének
sokszor alantas igényei mellett
az eszköz miért szentségteleníti
meg a célt?...

Értem,

hogy a politikai célok magja az,
hogy ezen a földön, ebben a
házában minél több ember mi-
nél boldogabb legyen, de

nem értem,

hogy a hatalomrajutás féktelen
vágya az önzéstől megdühödött
pártfigurákkal miért feledtetni el,
hogy szenvedő, nyomorult em-
berek ezrei emelték őket káprá-
zatos magasságokba, ahol a mai
politika szerint már az általános
jófogalma is megszűnt?...

Értem,

hogy az emberek, akik a morá-
lis és gazdasági ngomor minden
skáláján átmentek, megtanultak
nagyon szerénynek lenni, de

nem értem,

az egymást piszkoló deputát ur-
akat, akik nem látják be az
egymás gyalázásának történelmi-
leg fontos és sürgős apostrofá-
lása mellett, hogy hogyan nyo-
morog itten a zsidó, a magyar,
meg a román?...

Iskolatáskák, diáksap-
kák,
gyermek harisnyák, szwetterek,
kesztyűk, mindennemű kötöttáruuk
legújtanosabban kaphatók

MERTZ JÓZSEF
üzletében. P. Bratianu 16 szám

— Curtici helyett Decebal.
Bukarestből jelentik: A kor-
mány Curtics határállomás ne-
vének megváltoztatását hatá-
rozta el. Ezek szerint Curticsnak
a neve október elsejétől kezd-
ve Decebal lesz.

— Elrontott gyomor, bélzavarok,
émelygés, kellemetlen szájíz, hom-
lokfájás, láz, székszorulás, hányás,
vagy hasmenés eseteinél már egy
pohár természetes „Ferenc
József” keserűvíz gyorsan, biztosan
és kellemesen hat. A gyakorlati or-
vostudomány igazolja, hogy a „Fe-
renc József” víz használata a sok
evés és ivás káros következményeinél
igazi jótéteménynek bizonyul. A
„Ferenc József” keserűvíz gyógy-
szertárakban, drogeriákban és fű-
szer üzletekben kapható

— Az Arany János uccai
lakók panaszát, ezuttal 77-ik-
szer tolmácsoljuk a város ve-
zetőségének szíves figyelmébe,
még mielőtt a hosszantartó őszi
esőzések bekövetkeznek, mert
addig egy kis jó akarattal még
meglehetne valósítani, hogy ezt
az uccát is megfelelő vízleve-

zető csatornával lássák el. Ha
faluhelyen az uccák e tekintet-
ben kifogástalanok, akkor mi-
ért ne lehetne ezt Szatmáron
is elérni, hisz nekünk milliók-
ba került diszparkunk is van s
akkor igazán szegénytelenjes vol-
na, hogy kissé odébb, az Arany
János uccában, egy kis eső ut-
án térdig gázoljanak az embe-
rek az összegyülemlett vízben.

Szülők figyelmébe!
Iskolák által előírt diák sapkák
legfinomabb anyagokból
legolcsóbb beszerzési forrás
WEISZ JULISKÁNÁL
Kazinezi u. 2. Spitz Béla ház
Cimre ügyeljünk!

— Nagykarolyt újból Szat-
márhoz akarják csatolni. A
nemzeti parasztpárt egy új köz-
igazgatási beosztást dolgozott ki,
amely szerint egy teljesen új me-
gyét kreálnak. Az új megye Krasz-
na megye lesz, Szilágysomlyó
székhellyel. Szilágymegye: Zi-
lah székhellyel a zsidói, szilágy-
csehi és a nagysomkúti járások-
ból fog állni. Nagykarolyt és
a nagykarolyi járást Szatmár-
megye fogja visszakapni.

— Mi lesz télen? Mirones-
cu pénzügyminiszter kamarai
kijelentése, hogy a jövőbeli
tisztviselői és nyugdíjas fizeté-
sek kiutalásának fedezetére még
csak az elképzelés sincs meg,
nagyon sötét perspektívákat ve-
tít elénk, amelyhez egyre vész-
jóslóbban csatlakoznak a tél
árnyai. Ember legyen a talpán
az a „szakértő”, aki itt taná-
csokkal tud szolgálni!...

A Deák tér 6 szám alatti
Tejcsarnok étkezdében
M E N Ü
4 tál éte 20 lej

— Lukácsovits kelmefestő-
nél történt mérgezéssel kap-
csolatosan a napilapok már
megírták, hogy az öngyilkossá
lett Horváth Mária szakácsnő
anélkül, hogy visszanyerte vol-
na eszméletét, meghalt. A be-
vezetett vizsgálat az öngyilkos
szakácsnő tettenének okát kutat-
va most azon a nyomon halad,
hogy milyen bánásmódban volt
része a szerencsétlenül járt sza-
kácsnőnek a szolgálatadóz gaz-
dánál? A bevezetett vizsgálat
a legnagyobb körültekintéssel
folyik s ennek megtörténte ut-
án erre a még teljesen homá-
lyos ügyre még visszatérünk.

— A zsidó alkalmazottak
ünnepi szabadsága. A munka-
ügyi minisztérium rendeletet a-
dott ki, amelyen utasítja az or-
szág összes gyárait, kereskedel-
mi és magánvállalatait, hogy a
vasárnapi munkaszünetről 10-én

ló törvény 3. és 4-ik szakaszai
értelmében október elsején, má-
sodikán, valamint október 10-én,
tehát a zsidó nagyünnepeken
az összes zsidó alkalmazottainak
szabadságot adjanak. A ren-
delkezést a minisztérium meg-
küldte az ország összes
munkaügyi inspektorátusainak
és rendőrségének tudomásul-
vétel végett.

Őszi divatkelmek

megérkeztek és dua választék-
ban kaphatók a legolcsóbb
árak mellett

Spitz Béla

divatruházában P. Bratianu.

— Spanyolok letelepedése
Budán. Az Országos Magyar
Idegenforgalmi Tanács kiadásá-
ban megjelenő „Idegenforgalmi
Tudósító”-ban olvassuk, hogy...
„tárgyalás folyik több spanyol
család letelepedése ügyében,
akiknek egyike már három la-
kást bérelt egy fővárosi szálló-
ban. Az új spanyol kolónia ja-
varészt Budán óhajt otthont ta-
lálni.” — Nekünk, kisebbségi sors-
közösségben élő magyaroknak
igazán semmi kifogásunk sem
lehet az ellen, ha azon a ma-
roknyi Magyarországon minden
lehető elkövetnek az idegen
forgalom fellendítése érdekében,
de az előbbi hírrel kapcsolato-
san szinte akaratlanul is eszünk-
be jut számtalan magyar em-
ber Odisszeája, akik mindannyi-
an Magyarországon akartak ott-
hont találni, mert az utódállam-
ok területéről áttették őket a
határon, onnan pedig a tulzsuf-
oltságra való hivatkozással is
még visszaszállították ezeket a
szerencsétlen hontalanokat, a-
kik közül sokan a sok hányat-
tatás miatti elkeseredettségnél-
ben öngyilkosokká lettek. A spa-
nyolok letelepedésének és a be-
nem fogadott hontalan magya-
rok származás tragédiája csak
keserű gondolatokat ébreszthet
minden magyar emberben!...

A kiadóhivatal üzenete:

— Többeknek helyben és vidéken:
Lapunk „előfizetési” árával hátra-
lékban levő olvasinkat kérjük, hogy
az esedékes összeget mielőbb be-
küldeni szíveskedjenek. A lap elő-
állításra pénzbe kerül s a mai ne-
hez gazdasági viszonyok közepette
senki sem kívánhatja tiolunk, hogy
beláthatatlan időnkig hitelezzeük a
lapot. Tekintettel a többszöri és
meddő levélbeli felszólításainkra, —
költség megtakarítás okáért — jövő
számunkban felsoroljuk hátralékban
levő „előfizetőink” neveit, akikkel
egyben közölni fogjuk ha netán el-
felejtették volna, — hogy előfizetésük
mikoról esedékes.

— Lupártakor a szatmári
ort. izr. hitközség vezetőségé-
nek választása még javában
folyik. Mindkét párt erősen tarti-
ja magát s ezidőszent még
nem lehet tudni, hogy az elke-
sередett harcából melyik párt
kerül ki győztesen.

MOZI.

HETI MŰSOR:

APOLLÓ:

Hétfőn 8-10 órai kezdettel:
Ivan Mosjukin és Lil Dagover
12 felvonásos orgsz hangos
slágere „*Hadzsi Murat*“ (Fe-
hér ördög) Előtte vigjáték!

Kedden és szerdán dupla
műsor. Csütörtöktől a szezon
legvonzóbb operett slágere
„*Öfensége Adjutánsa*“

URANIA:

Kedden: Munka nélküli elő-
adás!

A hét humora

A korzón.

Éjjel két lány vitatkozik a szere-
lemről. Mikor kifognak az érvek-
ből, az egyik így fejezi be a vitát:
— Hiába, még sincs szebb dolog a
plátói szerelemnél. Az ember nincs
kitéve annak, hogy lépten-nyomon
összeütközésbe kerül a rendőrséggel.

— Mondja Annuska, mi különbség
az autó, a bonbon, meg a majom
között?

— Nem tudom.

— Nos, akkor elmondom. Az autó
ma méreg drága, a bonbon az édes
drága...

Itt Annuska hirtelen közbevág:
— Igen, a majom meg maga
drága!...

A Dáciában

Schiffer Jeromos beszél az
ebédutáni feketekávé mellett:

Egy kávéházban nagyobb társaság
kártyázik. Az egyik tét kifizetésénél
Khon, aki a bankári tisztet töltötte
be, egy csomó pénzt a földre ejt.
Természetesen utánahajlik a társa-
ság több tagja, köztük Grün is.
Amikor Khon megnézi a pénzt, látja
hogy egy huszas hiányzik. Azt
mondja Grünnek:

— Add vissza a huszasomat. Crún
örülten felháborodik, fenyegetőzik
s a végén megy és bepereli Khont.
A tárgyalásra megidézik Khont s a
bíró szigorúan rá szól:

— Ön Grünt azzal gyanúsította,
hogy ellopta a 20 leit. Mi?

— Dehogy — feleli Khon — ezt én
nem tettem. Egy szóval sem mon-
tam, hogy ellopta a 20 leiest, én
csupán azt mondtam, hogyha nem
segített volna keresni, akkor meglett
volna a 20 leies.

A Viktóriában.

Schön J. enő szabadságáról haza-
térve folytatja elbeszéléseit a törzs-
asztalnál:

Lüster Amália magából kikelt arca-
lontott be a rendőrségre.
— Borzasztó dolog történt fogal-
mazó ur — lihegte — az uram, az én jó
Mátyásom, az a gazember tegnap-
előtt elment hazulról és azóta sem
tért vissza. Az előérzetem azt sug-
ja, hogy az okozta a vesztét, amiól
mindig irtóztott, vízbe fullatott.

Volt az urának valami különösebb
ismertetője? — kérdezte a rend-
őrszt.

— Volt kérem, volt. Siketnéma
volt a lelkem.

T Ű Z I F A

elsőrendű egész és fél va-
gonokban, valamint méter és
ölszáma legelőnyösebb ár-
ban rendelhetők

Benedek Zoltán

irodájában, Str. Lucacin
(Hám János u.) 11. sz. Tele-
fon 88. Mindent hazaszállí-
tunk. Elsőrendű aprított fa.

Kovács Gyula

temetkezési intézete str.
Stefan Cel-Mare volt Kazinczy
ucca 18. szám. Szemben a ref.
főgimnáziummal.

Temetések rendezése hely-
ben és vidéken, temetkezési
cikkek legolcsóbb beszerzési
forrása.

Exhumálások és hullaszállí-
tások eszközzése.

Ön zenél?..

10 kitűnő Opera teljes kötete

G. Rossini: Semiramide
Panchielli: Gioconda
G. Verdi: Meckbet
G. Bizet: Carmen
G. Donizetti: Lukrecia Borgia
C. Gounod: Faust
G. Meyerbeer: Hugenotten
R. Wagner: Tannhäuser
A. Thomas: Mignon
F. Halévy: Zsidónő.

**meglepően
olcsón
eladó.**
Cím: a Kiadóban.

Minden vevő

aki a

Cipő és Textil Házban

P. Bratianu (v. Deák tér) 21.

1000 Lei értékig

vásárol cipőt, textil-, vagy rövid
árut,

ingyen kapja

hat hónapig a
„Hétfői Friss Ujság“-ot

Minden előfizetőnk
10 kottát kap
teljesen

ingyen

a temesvári Moravetz

zeneműkereskedéstől, ha leg-
utóbbi (aug. 1.-től szóló)
negyedévi előfizetési nyug-
táját a fenti cégnek beküldi.

A Moravetz cég Románia
legnagyobb zeneműkereske-
dése, árai pedig a legolcsób-
bak, jegyzéket bárkinek in-
gyen küld.

Hol vásároljunk?

Önnek nem kerül fáradságá-
ba's a *hírdetével* és velünk
szemben is kedves figye-
lmet tanusít, ha bevásárlása-
inál a „Hétfői Friss Ujság“
ban megjelent hirdetésre
hivatkozik.

Telefon: 237.

Teljes garancia mellett és jutányosan

vállal új cserépkályhák, kandalók, takaréktűz-
helyek stb. szakzerű felállítását, átrakást, ta-
karitást, javítást

BERGER ADOLF

k á l y h á s

Calea Traian (v. Attila u.) 9 szám.

A legjobb cserépkályhák állandóan raktáron.
Videki megrendelések a leggyorsabban.

Ingyen orvos! Ingyen recept! Szemüveg félárban!

Ingyen szemüveg csak vizsgálatom meg szemét, szemspeciálista
házi orvosommal, ha a rendelt
szükségletét nálam szerzi be. Tud-
nia kell, hogy
szigorúan recept szerint, pontosan, szolidan és
legolcsóbban

Grosz optikus, órák és ékszerésznél lesz kiszolgálva
cégemnek előnyösen ismert neve a legbizto-
sabb garancia. Ha szüksége van szemüvegre, egyéb optikai
szerekre, arany és ezüst tárgyakra, forduljon bizalommal
hozzám. Kiváló tisztellel!

GROSZ BERNÁT

ÓRAS ES ÉKSZERÉSZ
Satu-Mare, Str. Mihai Viteazul (v. Rákóczy u.) 31.

VIKTÓRIA kávéházban

kapja a legjobb fagyaltot, bel-és külföldi
lapokat. Estéankint kitűnő cigányzene.

Legjobb cserepet kátrá-
nyosat is, valamint beton átereszt
és kútsövet előnyös ár és fel-
tétel mellett s z e r e z h e t b e a

Reiter Mór

épületfatelepen Satu-Mare

Str. Bogdan (v. Csa-
torna ucca) 4 - 6.

Telefon: 56.

Kartelen kívül!...

Győződjön meg, hogy faanyagot is a
legelőnyösebben vásárolhat!...

— Lourdes folyóirat XVII-ik év-
folyamatát melegen ajánljuk az érdek-
lődők szíves figyelmébe. Állandóan
a leghatásosabb cikkekben ismerteti
Lourdes, Lîmpias, Lisleux, Ne-
vers (b. Bernadette), különösen pe-
dig Konnersreuth (Neumann Te-
réz) csodás eseményeit. — Szervezi
Lourdes zarándoklatát májusra Pá-
duába is (39 szer megy.) Ajánlja
kiadványait (Lourdesi Ajánlatosságok,
Lourdes Naptár, Lîmpias, stb.) —
Terjeszti a lourdesi vizet stb. Mu-
tatványszámot készségekel küld
LOURDES kiadóhivatala
Sopron (Tóth-nyomda.)

Hirdessen a „Hétfői
Friss Ujság“-ban.

A strandfürdő vendéglője állandóan nyitva

Hideg meleg konyha. Olcsó árak
4 fogásos menu Lei 28. Társase-
bédék vagy vacsorák, valamint
együti ünnepélyek rendezését
a GINDL lankán elfogad:

Horváth János

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Satu-mare, Str. Col. Jacobini
(v. Várdomb ucca.) 13.

Előfizetési árak:

Romániában egy évre 200 Lei
Csehszlovákiában egy évre 90 cK

Kéziratokat nem adunk vissza.
Minden cikkért írja felel.
Főmunkatárs: Joláthy B. Zoltán
Kiadja: Hirsch M. Lajos.